

УДК 666.913

*А.А. Баранова, Х.-Б. Фишер,
К.А. Баранов
А.А. Baranova, H.-B. Fisher,
K.A. Baranov*

**АНАЛІЗ ПРОЦЕСІВ ДЕГІДРАТАЦІЇ В СИСТЕМІ
 $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O} - \text{CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$**

**ANALYSIS OF THE PROCESSES OF DEHYDRATION IN
THE SYSTEM $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O} - \text{CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$**

Процеси дегідратації двоводного гіпсу $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ при його термічній обробці до напівводного - $\text{CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$ і безводного - CaSO_4 є основою виробництва гіпсових в'язучих речовин і мають велике практичне значення.

За даними П.П. Буднікова, Д.С. Белянкіна і Л.Г. Берга, а також Д. Келлі, Д. Сутгарда і К. Андерсона, у системі $\text{CaSO}_4 - \text{H}_2\text{O}$ можливе існування таких модифікацій водного і безводного сульфату кальцію:

- двоводний гіпс – $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$;
- альфа-напівводний гіпс – $\alpha\text{-CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$;
- бета-напівводний гіпс – $\beta\text{-CaSO}_4 \cdot 0,5\text{H}_2\text{O}$;
- альфа-розчинний ангідрит – $\alpha\text{-CaSO}_4$;
- бета-розчинний ангідрит – $\beta\text{-CaSO}_4$;
- нерозчинний ангідрит – CaSO_4 (аналогічний природному ангідриту).

В основному в будівництві для виробництва різних будівельних матеріалів, а так само конструкцій використовуються дві модифікації гіпсу: будівельний β -гіпс і

високоміцний α -напівгідрат сульфату кальцію. Головна їх відмінність полягає в структурі кристалічних решіток обпаленого матеріалу. Так званий β -напівгідрат сульфату кальцію отримують в умовах видалення води при дегідратації у вигляді перегрітої пари, унаслідок чого відбувається диспергація частинок гіпсу, і вони набувають структуру зі значно розвиненою внутрішньою поверхнею, що позначається на збільшенні водопотреби.

На відміну від β -форми, α -форма напівгідрату сульфату кальцію утворюється при тепловій обробці гіпсу під тиском або у водних розчинах солей і кислот. При цьому вода виділяється в крапельно-рідкому стані і створюються умови для утворення щільних кристалів α -напівгідрату, у результаті питома поверхня частинок α -напівгідрату в 2,5-5 разів нижче, ніж у β -напівгідрату сульфату кальцію. Тому дослідження направлені на аналіз процесів дегідратації з метою удосконалення технології отримання α -форми напівгідрату сульфату кальцію, як перспективнішого з відомих різновидів гіпсових в'язучих.